

शासकीय कामात गतिमानता,
पारदर्शकता आणणे व शासनाकडे
करण्यात येणारा अनावश्यक
पत्रव्यवहार टाळणे इत्यादीबाबत .

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण २००८/प्र.क्र.(५५५/०८)/आस्था-१

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :- १२ डिसेंबर, २००८

परिपत्रक

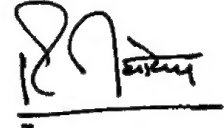
शासनाने प्रशासकीय कामात गतिमानता व पारदर्शकता आणण्यासाठी केंद्रीय माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ आणि महाराष्ट्र शासन बदल्यांचे विनियमन आणि विलंब प्रतिबंध अधिनियम, २००६ प्रसूत केले आहेत. मात्र या दोन्ही अधिनियमांची प्रभावी अंमलबजावणी क्षेत्रीय कार्यालयांकडून (या विभागाशी संबंधीत संचालनालये व विद्यापीठे, इत्यादी) होत नसल्याचे दिसून आले आहे. त्या खेरीज क्षेत्रीय कार्यालयांकडून शासनाकडे करण्यात येणाऱ्या पत्रव्यवहाराच्या प्रमाणात सुध्दा हल्ली प्रचंड वाढ झाल्याचे दिसते. या अनावश्यक पत्रव्यवहारामुळे शासनाच्या साधनसामुग्रीचा व वेळेचा अपव्यय होतो व महत्वाच्या आणि धोरणात्मक कामाकडे लक्ष देण्याकडे शासन स्तरावर पुरेसा वेळ मिळत नाही.

२. क्षेत्रीय स्तरावरून शासनाकडे करण्यात येणारा पत्रव्यवहार व पाठविण्यात येणारे प्रस्ताव हे बऱ्याच वेळा अनावश्यक ठरतात. कारण शासनाने वेळोवेळी प्रदान केलेल्या अधिकारांचा विविध स्तरावर यथोचित वापर उदा.विभागप्रमुख व कार्यालय प्रमुखांकडून होत नसल्याने त्या त्या स्तरावर अपेक्षित असलेला निर्णय न घेता सरधोपटपणे शासनाकडून निर्णयाच्या अपेक्षेने असा पत्रव्यवहार केला जातो. तेव्हा याबाबत महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ मधील तरतुदींकडे लक्ष वेधण्यात येत आहे. या तरतुदीनुसार शासनाने शासकीय सेवांची अधिकार परत्वे जबाबदारी निश्चित केली असून शिवाय बऱ्याच अंशी वित्तीय व प्रशासकीय अधिकारांमध्ये सुध्दा व्यापक प्रमाणात अधिकार निम्न स्तरावर प्रदान केले आहेत. मात्र त्याचा वेळोवेळी अभ्यास करून या अधिकाराचा वापर करण्याचा कल क्षेत्रीय स्तरावर दिसून येत नाही. क्षेत्रीय स्तरावरून शासनाकडे जेव्हा धोरणात्मक, इत्यादी बाबत प्रस्ताव पाठविले जातात तेव्हा सुध्दा वरील तरतुदींची दखल घेऊन अनावश्यक पत्रव्यवहार वा प्रस्ताव पाठविण्याचे टाळणे सहज शक्य असते आणि शासनाकडे धोरणात्मक, इत्यादी प्रस्ताव पाठविल्यानंतर त्याचा वेळोवेळी पाठपुरावा करून त्यावरील शासनाचा निर्णय लवकर प्राप्त करण्यासाठी सुध्दा सर्वतोपरी प्रयत्न क्षेत्रीय स्तरातील सर्व संबंधितांनी जबाबदारीने करणे आवश्यक आहे. या खेरीज फाईल्सचा (धारीका / नस्ती / प्रकरण / संदर्भ इ.) निपटारा जलद गतीने व्हावा म्हणून संगणकीय प्रणालीचा (Document Journey Management System) सुध्दा अधिकाधिक वापर करणे आवश्यक राहील आणि सादरीकरणाचे सुध्दा किमान टप्पे ठेवल्यास निर्णयाची प्रक्रिया लांबणार नाही. जेथे शक्य व आवश्यक ठरेल तेथे इ.मेलचा सुध्दा वापर करण्याचे योजावे.

३. दुसरे असे की, रचना व कार्यपध्दतीच्या संदर्भात शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांची सुध्दा अंमलबजावणी काही क्षेत्रीय कार्यालयात होत नसल्याचे शासन स्तरावरून केलेल्या वेळोवेळच्या निरीक्षणात आढळून आले आहे. तेव्हा याबाबत सुध्दा आवश्यक ती काळजी घेऊन रचना व कार्यपध्दतीच्या संदर्भातील सूचनांचे पालन निश्चितपणे केले जाईल याची सुध्दा दक्षता सर्व विभागप्रमुख व कार्यालय प्रमुखांनी घ्यावी. कार्यालयीन शिस्तीचे पालन करून नियमित व विहीत वेळेत कर्मचारी आणि अधिकारी कार्यालयात उपस्थित राहतात याचा सुध्दा वेळोवेळी आढावा घेण्यात यावा.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर (वेबसाईट) प्रसिध्द करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २००८१२१२१२१५३४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(दि. थॉ. तिवरेकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, व्यवसाय शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, प्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, कला, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, ग्रंथालय , महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सर्व कुलसचिव, अकृषि विद्यापीठे
कार्यालयीन सचिव, शिक्षण शुल्क व प्रवेश नियंत्रण समिती, बांद्रा (पूर्व), मुंबई
राज्य संपर्क अधिकारी व विशेष कार्य अधिकारी (राष्ट्रीय सेवायोजन), मुंबई
सर्व सह / उपसचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग
निवड नस्ती (आस्था-१)